

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
" " " " pe $\frac{1}{2}$ de an 5 cor.
" România și străinătate pe an 14 frc.
" " " " pe $\frac{1}{2}$ an 7 "

Manuscrisele se adresează redacției
„Foaia Diecezană” iar banii de prenumăra-
țiune și inserțiuni administrației „Tipo-
grafia și Librăria diecezană” în Caransebeș
Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficioase, concurse,
edict etc. publicate de 3 ori, dacă conțin
până la 150 de cuvinte 750 cor., până la 200
de cuvinte 10 cor., de aci în sus 12 cor.

Clasificarea sărbătorilor

in biserica răsăriteană și in biserica apuseană.

În biserica noastră răsăriteană dreptmăritoare sărbătorile se împart în:

1. *Sărbători dumnezeiești (praznice împărătești):* Nașterea Domnului (25 Decembrie), Botezul Domnului (6 Ianuarie), Întrarea lui Isus în Ierusalim (Dumineca Floriilor), Învierea Domnului (Paștile), Înălțarea Domnului (Joi a 6-a după Paști), Pogorârea Duhului sfânt (Dumineca Rosaliilor), Schimbarea la față a Dului (6 August), Înălțarea crucii (14 Septembrie).

2. *Sărbători (praznice) ale Născătoarei de Dumnezeu:* Nașterea Născătoarei de Dumnezeu (8 Septembrie), Întrarea în biserică (21 Noembrie), Întâmpinarea Domnului (2 Februarie), Bunavestire (25 Martie), Adormirea Născătoarei de Dumnezeu (15 August).

3. *Sărbătorile sfinților:* Sf. Vasilie (1 Ianuarie), Trei ierarhi (30 Ianuarie), M. M. Gheorghe (23 Aprilie), Constantin și Elena (21 Mai), Nașterea S. Ioan Botezătorul (24 Iunie), Ap. Petru și Pavel (29 Iunie), Prorocul Ilie (20 Iulie), Tăierea cap. Sf. Ioan Botezătorul (29 August), Paraschiva (14 Octombrie), Dimitrie (26 Octombrie), Arhanghelii Mihail și Gavriil (8 Noembrie), S. Nicolae (6 Decembrie).

4. Celelalte zile de peste an se împart în:
a) zile la utrenia cărora se cântă stihiri la hvalite și doxologia (*sfinți cu doxologie*), d. e. Sf. arhidiacon Ștefan (27 Decembrie), sf. Ioan Botezătorul (7 Ianuarie), Antonie la (17 Ianuarie) Ioan gură-de-aur (27 Ianuarie și 13 Noembrie), braul Născătoarei de Dumnezeu (31 August), mișunea arhanghelului Mihail (6 Septembrie), ș. a.; — b) zile la utrenia cărora nu se cântă stihiri la hvalite, iar doxologia se citește (*sfinți de rând*), d. e. Efrem (28 Ianuarie), Trifon (1 Februarie), Teodor Stratilat (8 Februarie și 8 Iunie), Elisaveta (24 Aprilie), m. Eustatie (20 Septembrie), Ioan înduratul (12 Noembrie), ș. a.

În biserica apuseană (romano-catolică) sărbătorile se împart astfel:

1. *Duplex primae classis:* Nașterea Domnului (25 Decembrie), Arătarea Domnului (6 Ianuarie), Paștile (Dumineca), cu cele două zile precedente (Vineri și Sâmbătă) și două zile următoare (Luni, Marți), Înălțarea Domnului, Rosaliile cu cele două zile următoare (Luni, Marți), sf. Treime (Dumineca 1-a după Rosalii), sărbătoarea preasf. trup a lui Cristos (Joi a 2-a după Rosalii), inima lui Isus (Vineri a 3-a după Rosalii), Bunavestire (25 Martie), sărbătoarea sf. Iosif (Mercuri a 3-a după Paști), Nașterea-Botezătorului (24 Iunie), Petru și Pavel (29 Iunie), Înălțarea Măriei (15 August), sărbătoarea tuturor sfinților (1 Noembrie), concepțiunea immaculată (8 Decembrie), aniversarea sfințirii bisericii proprii, aniversarea sfințirii bisericii catedrale, hrumul bisericii proprii și catedrale.

2. *Duplex secundae classis:* Tăierea împrejur a Domnului. (1 Ianuarie), Numele lui Isus (la 2 Ianuarie sau în Dumineca ce cade pe 2—5 Ianuarie), Curățirea Măriei (2 Februarie), ap. Matia (24 Februarie), sf. Iosif (19 Martie), ap. Filip și Iacob (1 Mai), aflarea crucii (3 Mai), sângele lui Isus (1 Iulie), cercetarea Mariei (2 Iulie), ap. Iacob (25 Iulie), sf. Ana (26 Iulie), schimbarea la față (6 August), Laurențiu (10 August), sf. Ioachim (16 August), ap. Bartolomeu (24 August), Nașterea Mariei (8 Septembrie), cele 7 dureri ale Mariei (15 Septembrie), ap. Matei (2 Septembrie), aniversarea sfințirii bisericii arhanghelului Mihail (29 Septembrie), rozariul (7 Octombrie), Luca (18 Octombrie), ap. Simeon și Iuda (28 Octombrie), aniversarea sfințirii arhi-basilicei din Lateran (9 Noembrie), ap. Andrei (30 Noembrie), ap. Toma (21 Decembrie), Ștefan (26 Decembrie), ap. Ioan (27 Dec.), pruncii ucși de Irod (28 Dec). (Urmează)

Predică de război

de: **Aurel Balea**, preot, militar.

(Urmare)

4. Dumnezeu ne trimite dureri și suferințe *din grija lui cea mare, ca să nu păcătuim.*

Omul nu poate suporta mult timp binele. Acela care se află tot în bine și are de toate, de multe ori e nemulțămît cu sine însuși, câți oamenii ar fi ajuns la prăpastie, dacă Dumnezeu nu i-ar fi condus și pe locurile cele spinoase și piezișe ale vieții. Dumnezeu le trimite acestora din timp în timp și neplăceri și suferințe, când apoi vor umbla cu mai multă agerime pe calea mântuirii.

5. Dumnezeu admite calamitățile în urma *atotînțelepciunii Sale infinite, adică ca probă.*

Știți cum a pus la încercare Dumnezeu credința lui Iov, care după fiecare nenorocire au lăudat numele Domnului.

6. Dumnezeu trimite suferințe în urma harului său preainalt, *ca să ne deie prilej spre pocăință.*

Nu e om fără de păcat și pentru fiecare păcat urmează pedeapsă. Această pedeapsă va urma ori aici pe pământ ori în lumea cealaltă, unde sunt pedepsele de mii de ori mai grele.

7. Și în fine Dumnezeu se milostivește să trimită peste noi suferințe și dureri în urma *atotbunătății Sale, drept răsplată.* Dacă ar fi pe pământ bogăție mai mare decât patimile, desigur că Dumnezeu aceasta ar fi dat-o Fiului Său iubit, Mântuitorului Isus Cristos. Dar nu i-a dat lui alta decât suferințe, spini, dureri dela iesle până la cruce, până la moartea Sa plină de chinuri pe cruce. Exemplul Preacuratei fecioare Maria, al ss. apostoli, martirilor arată, în mod clar, că suferințele sunt urmările harului prea înalt al lui Dumnezeu. Pentru ce?

Pentru că: a) suferințele nasc în noi *diferite virtuți*, ca supunerea, abdicarea de multe plăceri, reținerea dela ce e rău și superflu, încrederea în voia lui Dumnezeu, răbdarea.

Suferințele sunt b) *de lipsă*, căci omul e ca pomul care e legat, curățit și altoit de grădinar; — așa și omul va crește pe pământul vieții spirituale, și va aduce fructe în abundență dacă e crestat de cuțitul suferințelor, omul e ca și fierul, care se topește ori devine flexibil numai în focul suferințelor și numai după aceea îl oțelesc durerile.

Suferințele au c) *răsplată*. Cine poate descrie mărirea Preacuratei, splendoarea martirilor ori bucuriile Mântuitorului, cari au trebuit să percurgă drumul suferințelor, ca să ajungă până la acestea bucurii.

Pentru acestea trimite și admite Dumnezeu suferințele, durerile și nevoile cari ne ajung pe noi și nu pentru aceea, ca să ne lase să suferim, dupăcum nici medicul nu taie cu cuțitul ca să ne cauzeze și mai mari dureri, ci, ca să ne vindece. *Dumnezeu nu dă nimănui suferințe cari întrec puterile sale fizice.* Iar când trimite suferința, dă și har și ajutor deajuns la suportarea a-celora.

A-ți auzit și înțales deci *iubiților*, de unde e răul și de ce Dumnezeu ne trimite în urma atotînțelepciunii Sale suferințe.

Dumineca viitoare voi arăta cu ajutorul sfintei Scripturi — cum trebuie să suportăm suferințele — și până atunci — *binecuvântarea Domnului nostru Isus Cristos să fie cu voi cu toți, Amin.* (Prelucrare)

Pentru orfani

Satul-nou.

Această parohie fruntașă și-a dovedit și deastădată puterea ei, mulțumita preotului Antoniu Balea. Colecta au făcut-o 4 d-șoare deacolo, conform instrucțiunilor primite dela preotul local. Aceste d-șoare sunt *Marta Rudnean, Silvia Rudnean Ana Doșlea și Sabina Lazar.* Toate 4 și-au luat osteneala a alerga chiar pe la toți, încât până acum nicăiri colecta la atâția inși într'un singur sat nu s'a făcut. Cu totul au contribuit 475 inși. E deci ușor de închipuit ce frumoasă muncă au îndeplinit acele d-șoare. Nobila faptă, făcută pentru orfanii neamului, va rămânea o podoabă statornică a acestor flice credincioase ale bisericii. Dumnezeu să le deie bine lor și tuturor celor-ce au dăruit cu totul suma de **758 c. 35 fil.**

Sume mai mărișoare au dăruit Lazar Rusovan cand. de învăț., sublocot. N. Rusovan, Ioan Mihailov, Pavel Beca, Anghelina Rusovan câte 10 c., Persida, Malița, Ioan Grbav, Petru Roșculeț, Indescifrabil, câte 5 c., Pavel Bolianaș, Iotă Marcov, Caranfilă Stanciu, câte 4 c., Silvia Rudnean 3 c. 60 fil., Radovan Doșlea, Roman Balnogean, Dr Victor Mihailașiu medic, Antoniu Balea preot câte 10 c., Savu Doșlea, George Doșlea, Balnonjan Mila, Iovan Doșlea, câte 20 c., Iotă Doșlea 8 c., Todor Cebzan, Balnojan, Miora, câte 6 c., Diaconul Mihuți Jigorea, Panta Perniac câte 5 c. Cei mulți 1—2—3 cor. și mai puțin. Multe femei.

Ortografia neobicinuită cu care singuraticii și-au scris frumoasele lor nume românești d. e. Erdeljan, arată lipsa școalei românești, iară terminațiunile de „aș” și „ov” la finea porecelor curat românești, ca Bogdanov, Modos-an-ov Mihail-ov, Marin-ov, Radovan-cev, Floria Szabov (Savu) indică iobagia lor ierarhică de odinioară și tendința de ai slaviza. Fruntașii noștri trebuie la finea războiului să se puie pe lucru, ținând — în cadrele Asociațiunii prelegeri, destesptând prin toate mijloacele gustul de cetit, cumpărând și lăind cărțile bune și făcând pe cei mai cu stare să aboneze foi românești pentru popor, scrise în limbă bună românească. Mai e mult de lucrat. Considerând că au mai încurs din Satul-nou 2000 c., cu totul a sporit fondul orfanilor cu 2758 35 fil. + discul dela Crăciun. Dumnezeu să întărească această parohie sufletește și materialicește, ca să poată fi adevărat stâlp al ortodoxismului-român la mărirea estremă a eparhiei.

Generală.

P. T. Oficii parohiale, peste una sută, cari n'au trimis încă rezultatul colectei, sunt poftite a încheia și trimite fără a mai aștepta alte provocări. Dacă și aceste parohii vor urma — cât de cât — exemplele frumoase ale colectelor publicate, atunci ținta propusă dela început va fi ajunsă.

Ș T I R I

În loc de cunună pe mormântul repositului protopop Dr George Dragomir ne trimite protopopul Mihail Gașpar al Bocșei-montane suma de 252 *coroane*, colectată cu ocaziunea ținerii colegiului profesic al școlii Oraviței-montane dela elevii fostului protopop, precum și dela alții — care a funcționat mai mulți ani ca profesor la seminarul nostru. — Suma s'a adaus la fondul „Ioan Popasu” menit a ajutarea pe elevii seminariali în caz de boală. Au contribuit următorii: Protopopul Mihail Gașpar fost elev 20 cor.; Traian Simu paroh, fost elev 10 cor.; Axentie Popovici paroh, fost elev 20 cor.;

Ioan Stoia paroh, fost elev 10 cor.; Miron Bălean parohi fost elev 10 cor.; Ioan Toader paroh, fost elev 20 cor.; Petru Bernaz paroh, fost elev 30 cor.; Aurel Iana, paroh 10 cor.; Nicolae Câmpian fost elev 10 cor.; Valerie Dabici, capelan 10 cor.; George Popa, paroh 10 cor.; Aurel Nemoian, paroh 5 cor.; Filip Voina, paroh 10 cor.; Ioan Măran, paroh 20 cor.; Vasile Murgu, paroh 10 cor.; Aurel Giuca, paroh 20 cor. Total 225 coroane. E aceasta cea mai nobilă manifestație a condolenței față de reposatul

Pentru elevii din pedagogie. În Delinești s'a purtat în acest scop un disc, adunându-se 52 cor. 4 fil. Capelanul Victor Popovici din Silha trimite 5 cor.

Consistorul metropolitan s'a întrunit în ședință plenară Marți în 23 Ianuarie la Sibiu. Pe lângă Preasfințitii arhieriei au luat parte aproape toți asesorii.

Secretar de stat în ministeriul de culte și de instrucțiune publică e numit prim-comitele Ladislau Szalay.

Schimbări în clerul militar. Preotul militar Lucian Lungu a fost transpus în starea neactivă și astfel s'a reîntors în parohia sa. Ca preot militar nou înregistrăm pe capelanul Nicolae Popovici din Alibunar.

Autonomia bisericii unite. Episcopii greco-catolici, adunați la Blaj din prilejul înmormântării mitropolitului Mihalyi în conferența ținută în 25 Ianuarie în vederea proiectului de lege referitor la autonomia catolică, au hotărât să persiste pe lângă atitudinea observată până acum în această cauză și în consecință, conform drepturilor bine precizate atât în dreptul canonic, cât și în dreptul public maghiar, pretind autonomie proprie și separată pe seama bisericii greco-catolice românești.

Confesiunile în Ungaria. Amăsura datelor statistice mai noi populația țării noastre se împarte după confesiuni astfel: romano-catolici 10,806,764; ortodocși 2,970,185; reformați 2,602,545; greco-catolici 2,014,470; evanghelici 1,331,509; unitari 73,601; ovrei 928,621.

Timpul de vară, ca și în cei doi ani precedenți, va începe anul acesta în noaptea zilei de 14 Aprilie n., când oroloagele se vor muta cu o oră mai înainte. Va ținea până în 15 Septembrie.

Bancnote noi. Se intenționează punerea în circulație a unor bancnote noi de 5 cor. apoi a monedelor de 5, 25 și 50 fileri.

Noua regulare a instrucției economiei rurale în școlile populare. Ministrul cultelor și de instrucțiune publică a revăzut din nou instrucția economiei rurale în școlile populare și în toate preparandiile. Pe lângă instrucția teoretică i-se va da și praxei mai mare atențiune, spre acest scop se va nizuî într'acolo, ca să se procure resp. câștigi un loc pentru școale unde elevii se pot exercia în lucrul de câmp. În nizuința aceasta comisiile administrative municipale sunt rugate a-și da ajutorul lor activ. În viitor și în cl. III și IV. a școalelor populare vor fi ore separate pentru instrucția economiei rurale; aci elevii își vor câștiga baza teoretică pentru progresul din cl. V și VI. Învățătorii vor alege din planul de învățământ toate acele puncte și alineate, cari se potrivesc pe deplin cu împrejurările locale. În planul de învățământ pentru economia rurală în preparandii va predomina de aci înainte agricultura în loc de horticultura, însă astfel, ca celelalte studii să nu fie alterate, a căror eventuală specială direcție și în aceste instituțiuni va fi potrivit luat în considerare.

În ordinațiunile ministeriale privitor la regularea învățământului economic rural va fi și însămnătatea economică a lucrului de mână mai mult accentuată. Aceste ordinațiuni, în mai multe rânduri, pun în evidență ideea principală, pe cari ele se bazează, adică, școala trebuie potrivită cerințelor și pretențiilor din vieța reală de azi.

Acestui principiu corespunde și acea îndrumare, că momentul economic rural și în celelalte obiecte de învățământ încă să fie adus la mai mare valoare.

Bibliografie

Cultura Creștină. Nr. 2-1918, revista profesorilor seminariali din Blaj a apărut cu următorul sumar deosebit de bogat și interesant: Redacția: † Mitropolitul Victor. Dr. Nicolae Brinzeu: În cauza presei noastre bisericești (Scrisoare păr. Dr. Alexandru Rusu). P. Gregorie D. Neda: Credința mucenicului. — O pagină din psihologia eroilor crucii: Sf. Apolloniu. (II. Articol final). Ioan Georgescu: Temeiurile mișcării noastre (Necesitatea critice). Însemnări: Motivarea proiectului de autonomie și biserica noastră (Dr. Alexandru Rusu). Cronică: La moartea mitropolitului nostru (ar.). Alte două conferențe episcopicești (ar.). Mișcarea din capitlul metropolitan (r.) Cărți și reviste: A. Melin, Cărțile războiului: 1. Plugul Domnului: 2. Din războiu viersuri și cântece (ig.). Telefon. Se poate abona din Blaj—Balázsfalva pentru 20 coroane pe an.

Nr. 533 E. ex 1918.

Notă oficială.

Cu actul de sub Nr. 10748/III 1918 ne-a poftit ministeriul de culte și instrucțiune publică să atragem din nou atențiunea organelor noastre parohiale la ordinațiunea ministeriului de război, în senzul căreia bisericilor deocamdată li-se lasă clopotul cel mai mic.

Dreptăcea comunele bisericești să nu mai înainteze rugări la ministeriul de război în privința clopotelor și aceasta cu atât mai ales să nu o facă, căci ministeriul de război a dispus din nou și pe calea telegrafică, ca comanda militare fără îndrumare specială să se abțină dela recvirarea clopotului celui mai mic al bisericilor.

Caransebeș, în 29 Ianuarie 1918.

Dr. E. Miron Cristea
episcop.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de *preot* din **Percosova** devenit vacant prin resignarea preotului Iuliu Nediciu, pe baza decisului consistorial din 6 Noemvre Nr. 6171

B ex. 1917 se publică concurs cu următoarele emolumente:

1. Una sesiune completă cu intravilanul de sub Nr. 6 și estravilanul de circa 700□.
2. Stola îndatinată.
3. Comuna n'are locuință parohială, deci va avea a-se îngriji alegândul preot.

Recurenții sunt poștiți a-se prezenta în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și predică, dar nu în ziua de alegere, cu prealabila încuviințare a Prea On. Domn protopresbiter.

Iosif Mărgan

preș. com. par.

Iuliu Nedici

preot, ca not. adhoc.

În conțelegere cu mine: *Traian Oprea*, protopresbiter.

Nr. 7641 B ex 1917.

Acest concurs se publică cu adausul, că parohia e de clasa a treia (III) și că pe baza alineatului ultim din § 29 al regulamentului pentru parohii și pe baza decisului consistorial dtdo 3 Martie și respective 12 Aprilie 1914 Nr. 4053, ridicat și la valoare de conclus sinodal cu conclusul Nr. prot. 33 ex 1914 se enunță obligamentul credincioșilor de a presta și birul parohial, care este o parte legală a dotațiunei preoțești.

Caransebeș, din ședința consistorială, ținută în 10 Ianuarie 1918.

Consistorul diecezan.

Loc deschis

O întrebare

cătră Prea Onoratul Domn protopresbiter al Caransebeșului *Andrei Ghidiu*.

Aflându-mă Joia trecută în Caransebeș, am dat de câțiva frați preoți din protopresbiteratul Caransebeșului, cari discutau aprins o enunțiațiune, rostită din locul presidial de Prea Onorat DTa în colegiul preoțesc pentru alegerea deputaților din cler în sinodul protopresbiteral. Prea Onorat DTa ai fi declarat anume, că deputații sinodului protopresbiteral nu pot fi înrudiți într'olaltă până în al 6-lea grad de sânge și în al 4-lea grad de cuscrie. Mai apoi, că opreliștea de înrudire dintre acești deputați e cea pentru membrii comitetului parohial.

La examenul meu de cvalificație preoțească Prea Onorat DTa mi-ai dat tocmai această întrebare din „Dreptul canonic”. Și susțineai atunci — cu tot dreptul — că amăsurat Statutului organic pentru deputații sinodului *protopresbiteral*, ai celui eparhial și ai congresului național bisericesc *nu sustă nici o piedecă de înrudire*, cum sustă d. ex. pentru comitetul parohial sau Consistorul diecezan.

Enunțiațiunea Prea Onorat DTale dela ultimul colegiu preoțesc din tractul ce-l conduceți, este deci în contrarietate cu cele fixate la examenul meu de cvalificație și în contrarietate cu Statutul organic. Poate va fi vre'o dispoziție nouă, despre care eu unul n'am cunoștință, care să fie schimbat legea fundamentală a bisericii noastre. Dacă da, vă rog cu umilință, binevoiiți a ni-o aduce la cunoștință, ca să-o urmărim unitar în toate colegiile preoțești; dacă nu, pentruce s'a rostit ex cathedra enunțiațiunea de mai sus? Atâta știu și pot servi cu nenumărate exemple, că în sinoadele protopo-

pești, în cel eparhial, în congresul național bisericesc sunt și în prezent mulți deputați, cari sunt înrudiți întreolaltă în gradurile, pe cari Prea Onorat DTa le consi deri, de oprite.

Al Prea Onorat D-Tale recunoscător fost elev Văliug, în 27 Ianuarie 1318.

Teodor Șandru, paroh

De închiriat este

Vila Doboșan din Băile Erculane.

Ofertele au să se înainteze Consistorului diecezan din Caransebeș, până la 1 Martie c. nou 1918.

„Făgețana“

Institut de credit și de economii ca societate pe acțiuni în Făget.

A viz.

„Prin aceasta se aduce la cunoștință, că începând cu 1 Aprilie a. c. reducem etalonul la depunerile spre fructificare cu $\frac{1}{2}\%$.

Făget, 8 Februarie 1918.

1—2

Direcțiunea.

Mersul trenurilor.

(Valabil din 1 Ianuarie 1918).

Pleacă:

Cătră Temesvár (Timișoara)	personal	3 ⁴⁶
”	accelerat	5 ⁴³
” Budapeșt	personal	4 ⁵⁷
” Orsova	personal	11 ¹⁶
”	accelerat	10 ²⁸
” Hátaszeg (Hațeg)	personal	11 ³⁰
” Bauczár (Bouțar)	personal	6 ²⁵

Sosește:

Dela Temesvár (Timișoara)	personal	10 ⁵⁶
”	personal	9 ⁵⁶
” Budapeșt (Budapeșta)	accelerat	10 ²⁸
” Orsova	accelerat	5 ³³
”	personal	4 ⁴⁰
” Hátaszeg (Hațeg)	personal	4 ³⁰
” Bauczár (Bouțar)	personal	6 ²⁰

¹ Unde minutele sunt subliniate însemnează timpul dela 6 ore seara până la 6 ore dimineața.